

โครงการจัดการทรัพยากรความหลากหลายชีวภาพป่าตำบลแม่แฝกใหม่

เนื่องด้วยทางศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันในเรื่องการจัดการทรัพยากรชีวภาพเพื่อความมั่นคงทางอาหารและรายได้นั้น ได้เล็งเห็นว่าโครงการหลักสูตรภาคฤดูร้อน ได้เป็นตัวอย่งที่ดีในการพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่น อีกทั้งการสนับสนุนครูท้องถิ่นได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและเป็นบุคคลากรที่สำคัญของท้องถิ่นในการสนับสนุนให้เกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ไม่ทิ้งถิ่นฐานดังชุมชนใกล้เคียงในหลายพื้นที่ ทางศูนย์วิจัยได้ให้ความสำคัญและต้องการสนับสนุนการศึกษาในระดับท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรชีวภาพและให้เกิดประสิทธิผล

นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำไปใช้ได้ของชุมชนและเยาวชนท้องถิ่น โดยทางศูนย์วิจัยเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีในการที่ทำงานร่วมกับเยาวชนแม่แฝกใหม่ และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แฝกใหม่ ในการนำเผยแพร่ข้อมูลจากการศึกษาและเรียนรู้ร่วมกันกับเยาวชน มีความคาดหวังว่าจะสามารถสร้าง กระแสความตระหนักและการอนุรักษ์ถึงทรัพยากรชีวภาพ ต. แม่แฝกใหม่ ให้ยั่งยืน

ดังนั้น ทางศูนย์วิจัยฯ จึงได้เข้าเสริมเพิ่มเติมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ตามความเหมาะสมของเด็กและเยาวชน ในระดับประถมศึกษาที่ 1-6 และมัธยมศึกษาตอนต้น ในวันที่ 28 เมษายน – 12 พฤษภาคม 2548 ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 กิจกรรมการเรียนรู้ด้านความเข้าใจการจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ

วันที่	กิจกรรม	ระยะเวลา
วันพฤหัสบดี 28 เมษายน 2548	กิจกรรม : ป่าในฝันและโอกาสในการจัดการ เพื่อให้เป็นป่าในฝัน ทั้งระดับประถมและมัธยม การประกวดโครงการป่าในฝัน ต.แม่แฝก ใหม่ทั้งระดับมัธยม และประถม	เวลา 13.00-15.00 น.
วันอังคาร 3 พฤษภาคม 2548	การนำเสนอภาพวาดและความหมายของ ป่าในฝันของนักเรียนระดับประถม และการ เขียนโครงการเพื่อนำไปสู่การจัดการ ทรัพยากรในจินตนาการของนักเรียนระดับ มัธยม	เวลา 13.00-15.00 น.
วันพุธ 4 พฤษภาคม 2548	กิจกรรมการเดินป่าของนักเรียนระดับมัธยม ปลายเพื่อสำรวจความหลากหลายทางชีว ภาพของป่าแม่แฝกใหม่ และการเรียนรู้จาก ของจริงพร้อมทั้งแลกเปลี่ยนกับผู้รู้ของชุม ชน	เวลา 8.00-15.00
วันพฤหัสบดี 6 พฤษภาคม 2548	การนำเสนอโครงการของกลุ่มต่างๆในโครง การป่าในฝันและการจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่ง ป่าในฝัน ต. แม่แฝกใหม่ของนักเรียนระดับ มัธยม	เวลา 13.00-15.00
วันอังคาร 10 พฤษภาคม 2548	การสำรวจบริเวณสวนรอบโรงเรียนถึงความ หลากหลายและสิ่งมีชีวิตและประโยชน์ของ นักเรียนประถม และกิจกรรมการสำรวจของ กลุ่มและสัมภาษณ์แม่ค้า พืชผักทั้งจากป่า และผักพื้นบ้านในตลาดแม่แฝกใหม่	เวลา 13.00-15.00
วันพฤหัสบดี 12 พฤษภาคม 2548	ประกาศรางวัล	เวลา 13.00-15.00

กิจกรรมที่ 1 ความหลากหลายทางชีวภาพป่า และโอกาสของป่าที่ยั่งยืน

การเข้าใจถึงความหลากหลายทางชีวภาพจากป่า และโอกาสในการให้ได้มาซึ่งการเข้ามีส่วนร่วมในใช้ประโยชน์ที่ถูกต้อง โดยการพูดคุยและการตั้งประเด็นให้เกิดการแสดงออกโดยการวาดภาพ และการนำเสนอบทความในหัวข้อป่าในฝันของฉัน และการที่จะได้มาซึ่งป่าในฝันต้องมีการจัดการอย่างไรบ้าง ในระดับมัธยมศึกษา สำหรับประถมศึกษาได้ใช้เฉพาะการวาดภาพเป็นสื่อในการเสนอแนวความคิด และมีการจัดรางวัลในระดับต่างๆ

เกณฑ์การตัดสินการประกวดภาพวาดป่าในฝันของฉัน

1. ความหมายของภาพวาดเกี่ยวข้องกับป่าในฝัน
2. การสะท้อนความคิดและจินตนาการที่หลากหลายในองค์ประกอบในภาพ
3. การให้สี รูปภาพ ชัดเจนรวมถึงความสะอาดของรูปภาพ
4. เนื้อหาของบทความและรูปภาพสอดคล้องกันและให้ความหมายที่ชัดเจน

ประเภทของการประกวด

- ระดับประถมศึกษา (1-6) รางวัลที่ 1 จำนวน 6 รางวัล ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 พร้อมรางวัลชมเชยชั้นละ 2 รางวัล ประกวดวาดภาพโดยใช้สีเทียนและสีไม้
- ระดับมัธยมศึกษา (1-3) รางวัลที่ 1, 2 และ 3 พร้อมรางวัลชมเชย 1 รางวัล โดยประกวดวาดภาพโดยใช้สีไม้และสีโปสเตอร์ พร้อมทั้งบทความประกอบภาพ

ผลและภาพกิจกรรม :

ผลการประกวดภาพวาด

ระดับประถมศึกษา

	รางวัลชนะเลิศ	รางวัลชมเชย
ป.1	ด.ช. พงศกร ดวงบาล	1. ด.ญ. แสงดาว อับแสง 2. ด.ช. สุบิน บุญเมฆ
ป.2	ด.ญ. จุฑาทิพย์ วงศ์ปิ่น	1. ด.ญ. พิมพ์ผกา ตีบคำ 2. ด.ญ. ประกายเพชร สุภารักษ์
ป.3	ด.ญ. ศิริญา จอมศักดิ์	1. ด.ญ. ชัญญา มณี 2. ด.ญ. ชุติมา ปัญญาฟู

	รางวัลชนะเลิศ	รางวัลชมเชย
ป.4	ด.ญ. พัชรินทร์ สุยะปิ่น	1. ด.ญ. อรทัย กัลยาจูฒิ 2. ด.ช. ภูริณัฐ สุนันท์
ป.5	ด.ญ. มัทธิกา แก้วพิงค์	1. ด.ญ. สุภาภรณ์ วิทยชัย
ป.6	ด.ญ. รัชนก เครือคำ	1. ด.ญ. จุฬารัตน์ ตุมมา 2. ด.ญ. ศิรดา มงคลสดีไส

ระดับมัธยมศึกษา

รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ กลุ่มชงโค โรงเรียนบ้านแม่แฝก ประกอบไปด้วยสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่

1. ด.ญ. ศิริพร ชมใบ ชั้น ม.2
2. ด.ญ. จิตราภรณ์ เบิ่งชัน ชั้น ม.3
3. ด.ญ. มัทธิกาล บุญไทย ชั้น ม.3

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 1 ได้แก่ กลุ่มชনীแก้ง โรงเรียนเจดีย์แม่ครัว ประกอบไปด้วยสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่

1. ด.ญ. ณัฐธยานี มารศรี
2. ด.ญ. วาทีณี พงยะ
3. ด.ญ. จิภาพร คะเน

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 2 ได้แก่ กลุ่มกะบี่ โรงเรียนเจดีย์แม่ครัว ประกอบไปด้วยสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่

1. ด.ช. อภิวัฒน์ จอมนงค์
2. ด.ช. วีรพงษ์ วรรณเขต
3. ด.ช. ยศยิ่ง กาวีวงศ์

รางวัลชมเชย ได้แก่ กลุ่มลีลาวดี โรงเรียนบ้านแม่แฝก ประกอบไปด้วยสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่

1. ด.ญ. จิตราพร หอแก้ว
2. ด.ญ. อังศุมาริน โยธาราชฎูร์
3. ด.ญ. ปารีชาติ คำแก้วน
4. ด.ญ. จิภาพร ตาคำ

ภาพกิจกรรม



กิจกรรมที่ 2 การเรียนรู้จากสื่อประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ตำบลแม่แฝกใหม่

การเรียนรู้เรื่องความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพประกอบจากสื่อต่างๆพร้อมการตั้งประเด็นคำถามและความคิดเห็น

- การนำเสนอวีดิทัศน์ เรื่องเส้นทางการหาของป่า และวิธีและอุปกรณ์การหาของป่าของผู้รู้ พร้อมแลกเปลี่ยนกับผู้รู้
- โปสเตอร์ความหลากหลายทางชีวภาพ พืชอาหารและสัตว์ ในการแลกเปลี่ยนที่นักเรียนนำมาใช้ในการดำรงชีพ

ผลและภาพกิจกรรม :

ผลการดำเนินงาน

เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมากพอสมควรจึงได้มีการนำเสนอวีดิทัศน์ เรื่องเส้นทางการหาของป่า และวิธีและอุปกรณ์การหาของป่าของผู้รู้ให้นักเรียนเป็น 2 รอบ โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 สลับกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้การฉายวีดีโอซีดีเป็นไปอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งมีการเชิญผู้รู้มาให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเส้นทางการเดินป่า การหาของป่า และข้อห้ามเกี่ยวกับการเข้าป่า พร้อมทั้งตอบคำถามความรู้เรื่องป่าที่นักเรียนสนใจ

มีการจัดแสดงโปสเตอร์ความหลากหลายทางชีวภาพ พืชอาหารและสัตว์ ในการแลกเปลี่ยนที่นักเรียนนำมาใช้ในการดำรงชีพ ในระหว่างช่วงที่มีการสลับกับการฉายวีดีโอซีดี เรื่องเส้นทางการหาของป่า และวิธีและอุปกรณ์การหาของป่าของผู้รู้ โดยมีการแสดงโปสเตอร์พร้อมการบรรยายโดยผู้รู้ที่ได้เชิญมา

นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 มีความสนใจเรียนรู้ทั้งในการจัดฉายวีดีโอซีดีและการจัดแสดงโปสเตอร์เป็นอย่างดี สามารถตอบคำถามที่เรียนรู้จากสื่อได้ และสนใจตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องป่า และของป่ากับผู้รู้ กล่าวแสดงออกและสามารถเล่าประสบการณ์การหาของป่าของตนเองกับครอบครัวได้ ส่วนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นมีความรู้เดิมเกี่ยวกับการหาของป่า การเข้าป่า ร่วมกับญาติและครอบครัวมาบ้างแล้ว จึงสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องป่า ของป่า และเส้นทางการเดินป่าได้พอสมควร และมีความสนใจในเรื่องกิจกรรมการเดินป่าที่จะมีการจัดขึ้นในวันถัดไป ทำให้ความสนใจเรื่องกิจกรรมการเดินป่ามีมากกว่าสื่อที่นำมาแสดง จึงมีการซักถามผู้รู้เรื่องกิจกรรมการเดินป่าและการเตรียมความพร้อมเรื่องการเข้าป่าเป็นส่วนมาก

ภาพกิจกรรม



กิจกรรมที่ 3 ความสัมพันธ์อาหารท้องถิ่นลากรดำรงชีพของชุมชน

การแบ่งกลุ่มเพื่อสำรวจแม่ค้าในตลาดเจดีย์แม่ครัว และชนิดของพืช สัตว์ ที่จำหน่ายในตลาดแม่แฝกใหม่ เพื่อเข้าใจการพืชและสัตว์ต่างๆ ที่นำมาจำหน่ายทั้งจากป่า และพื้นที่เกษตรอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นอาหารและอีกทั้งรายได้ของคนในชุมชนแม่แฝกใหม่

ผลและภาพกิจกรรม :

ผลการดำเนินงาน

เนื่องจากรวันที่จัดกิจกรรมเป็นวันที่ใกล้เปิดภาคเรียนจึงทำให้มีเพียงนักเรียนชั้นประถมเท่านั้นที่มาเรียนภาคฤดูร้อน และจากการสำรวจความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนชั้น ป.4 – ป.6 พบว่านักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 31 คน แบ่งออกเป็นชั้น ป.4 จำนวน 6 คน ชั้นป.5 จำนวน 17 คน และชั้น ป.6 จำนวน 8 คน นักเรียนทั้งหมดถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มตามลำดับชั้นจำนวนทั้งสิ้น 5 กลุ่ม โดยมอบหมายให้แต่ละกลุ่มสำรวจชนิด ราคา และแหล่งที่มาของทรัพยากรชีวภาพในตลาดเจดีย์แม่ครัว

จากการสำรวจเป็นระยะเวลาประมาณ 45 นาที ทำให้นักเรียนทราบว่า พี่ซผักพื้นบ้านรวมทั้งสัตว์ที่มีจำหน่ายในตลาดเจดีย์แม่ครัวนั้นมาจากระบบนิเวศน์ภายในท้องถิ่นหลายระบบด้วยกัน ได้แก่ ป่า เขื่อนแม่จัด สวนไม้ผล ทุ่งนา และบริเวณบ้าน นอกจากนี้พี่ซผักพื้นบ้านและสัตว์ที่พบเห็นทั่วไปในบริเวณบ้านที่นักเรียนมีความคุ้นเคยแต่ไม่ได้ให้ความสนใจกลับมีมูลค่าและเป็นรายได้หลักให้กับหลายครัวเรือนด้วยกัน

การสำรวจตลาดในครั้งนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงแหล่งที่มาของอาหารท้องถิ่นที่มีอยู่ในระบบนิเวศน์ต่างๆ ในชุมชน และเห็นความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชีวภาพภายในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผืนป่าที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนทั้งเป็นแหล่งอาหารและแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญ

ภาพกิจกรรม



ประเมินผล

การประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้เรื่องการจัดการทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นภาคฤดูร้อน โรงเรียนเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ จากนักเรียนชั้น ป.2, ป.4, ป.5, ป.6 และ ม.1 จำนวน 36 คนตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน ถึง 12 พฤษภาคม 2548 ได้ผลดังต่อไปนี้

กิจกรรม	คะแนน
1. ความพึงพอใจในกิจกรรมประกวดภาพวาด	2.64
2. ความรู้ที่ได้จากการบรรยายของผู้รู้และสื่อประกอบเรื่องความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่แม่แฝกใหม่	2.75
3. ความรู้ที่ได้จากการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์ในพื้นที่ป่าแม่แฝกใหม่	2.70
4. ความรู้ที่ได้จากการสำรวจตลาดเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอาหารท้องถิ่นและการดำรงชีพของชุมชน	2.64

หมายเหตุ : มาก = 3 ปานกลาง = 2 และ น้อย = 1

นอกจากนี้นักเรียนร้อยละ 52.78 ยังได้บอกเล่าถึงผลการจัดกิจกรรมไปยังบุคคลในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเดินป่า และการสำรวจตลาด